

TISKOVÁ ZPRÁVA 05 10 2023

Jan a Jan. Muzeum nabízí odraz dvou legend ve výtvarném umění

VÝSTAVA: Jan a Jan. Legendy Jana Nepomuckého a Jana Sarkandera ve výtvarném umění

VERNISÁŽ: 05 10 2023 v 18:30

TRVÁNÍ: do 28 01 2024

MÍSTO: Arcidiecézní muzeum Olomouc, Galerie

AUTOR, KURÁTOR: Simona Jemelková

GRAFICKÝ DESIGN: Vladimír Vaca

OŠETŘENÍ A PŘÍPRAVA EXPONÁTŮ: Toby Pospíšilů, Ondřej Žák

INSTALACE: Vlastimil Sedláček, Filip Šindelář, Ondřej Žák

PŘEKLAD: Zuzana Henešová

Oba Janové zemřeli podle legendy mučednickou smrtí kvůli ochraně zpovědního tajemství. Oba patřili k nejpopulárnějším světcům barokní Moravy. A oba byli svatořečeni. Novou výstavu Muzea umění Olomouc *Jan a Jan*, která je věnována Janu Nepomuckému a Janu Sarkanderovi a jejich zobrazování ve výtvarném umění, mohou návštěvníci vidět od 5. října v Arcidiecézním muzeu.

„Návštěvníkům nabízíme na šedesát děl odkazujících k oběma světcům. Jsou zde některá proslavená díla, ale i ta méně známá, která jsou nicméně zajímavými a typickými představiteli výtvarného umění věnovaného oběma osobnostem. Návštěvníci uvidí sochařská díla, monumentální oltářní plátna, devoční grafiku i pamětní medaile,“ prozrazuje autorka výstavy Simona Jemelková.

JAN NEPOMUCKÝ

Jan nebo také Johánek z Pomuku, později známý jako Jan Nepomucký, byl generální vikář pražského arcibiskupa Jana z Jenštejna. Narodil se kolem roku 1340 v Pomuku, prošel významnou církevní kariérou, ale nakonec se stal obětí sporů mezi králem Václavem IV. a arcibiskupem. Králova družina kněze zatkla 20. března 1393, byl mučen a nakonec skončilo jeho mrtvé tělo ve Vltavě. „Po jeho smrti se rozvinula legenda o jeho mučednictví a svatosti. Byl označen za důvěrníka a zpovědníka královny Žofie a začalo se uvádět, že byl zabit kvůli zpovědnímu tajemství, které odmítl prozradit panovníkovi,“ říká Simona Jemelková. „Úcta k němu začala vzrůstat zejména po třicetileté válce ve 2. polovině 17. století a zároveň začaly snahy o jeho svatořečení. V roce 1721 byl prohlášen za blahoslaveného a v roce 1729 za svatého.“

JAN SARKANDER

Také Jan Sarkander byl katolický kněz. Narodil se v roce 1576 ve slezském Skočově, od roku 1607 působil v několika moravských farnostech, především v Uničově a posléze v Holešově, kde byl zpovědníkem moravského zemského hejtmana Ladislava Popela z Lobkovic. Během českého stavovského povstání jej v únoru 1620 moravské evangelické stavy obžalovaly ze zemězrady. Vinily jej

z toho, že povolal vojsko polských kozáků, které drancovalo Moravu, a že tajně jednal s císařem Ferdinandem II. proti protestantským stavům. Sarkander i přes mučení v olomouckém vězení obvinění odmítal a neprozradil ani informace od Popela z Lobkovic s tím, že se jedná o zpovědní tajemství. Na následky mučení zemřel bez soudu ve vězení 17. března 1620. „Umučení kněze vyvolalo v rozdělené zemi značné pobouření. Jeho kult mučedníka se brzy rozšířil nejen na Moravě, ale i v Polsku a v Čechách. Snahy o svatořečení v první polovině 18. století paralelně s Janem Nepomuckým byly neúspěšné. Byl blahorečen až 15. září 1859 a jeho kanonizace byla dovršena 21. května 1995, kdy jej v Olomouci svatořečil papež Jan Pavel II. současně se Zdislavou z Lemberka,“ doplňuje Simona Jemelková.

BAROKO – DOBA JANŮM ZASLÍBENÁ

Největší rozmach zažila úcta k oběma světcům v období baroka v 17. a 18. století. Po hrůzách třicetileté války došlo po rekatolizaci k obrodě katolického křesťanství. S tím bylo spojené i vzepětí vnějších projevů víry, jako byly poutě, oslavy církevních svátků, velkorysé pojetí a monumentální rozměry architektury i umění. Úcta ke křesťanským světcům je toho nedílnou součástí – právě Jan Nepomucký a Jan Sarkander byli zařazeni mezi zemské patrony, kterým byla vzdávána největší úcta.

„Spojení těchto dvou osobností je tradiční – Jan Sarkander byl vnímán jako následovník Jana Nepomuckého, byl nazýván jeho moravským bratrem, ale i dvojčetem nebo blížencem či přímo moravským Nepomukem. Jan Nepomucký byl někdy představován jako vzor Jana Sarkandera. Přesto, že předmětem úcty byli v českých zemích oba Janové, bylo na ně také nahlíženo do jisté míry tak, že Jan Nepomucký zastupoval Čechy, zatímco Jan Sarkander byl především patronem moravským,“ dodává Martina Potůčková.

Oba Janové bývají ve výtvarném umění často zobrazováni společně, což návštěvníkům ukazuje i olomoucká výstava. Vůbec poprvé budou k vidění nedávno restaurované obrazy německého malíře Julia Muhra působícího v padesátých letech 19. století v Římě. Jedná se například o ve své době velmi oceňované plátno z let 1853 až 1855, které si objednal tajný komoří papeže Pia IX. a pozdější olomoucký kapitulní děkan Robert Maria hrabě Lichnovský. „Tohoto uměnímilovného preláta známe jako iniciátora velkých stavebních úprav kapitulního děkanství, dnešního Arcidiecézního muzea. Měl však také velký podíl na úspěšném zakončení procesu blahorečení Jana Sarkandera. Obraz zachycuje přípravnou beatifikační schůzi uskutečněnou 11. září 1855 v Sixtinské kapli, kde je shromážděno kolegium kardinálů a prelátů v čele s papežem Piem IX. Kardinálové, a dokonce i papež, seděli Muhrovi postupně modelem, takže mnohé z nich je možné identifikovat,“ zdůrazňuje Martina Potůčková.

TOMÁŠ KASAL

vedoucí referátu komunikace a marketingu MUO
tiskový mluvčí

+420 585 514 282

+420 602 671 477

kasal@muo.cz

